

KANTONALNI ZAVOD ZA ZAŠTITU
KULTURNO-HISTORIJSKOG I
PRIRODNOG NASLIJEĀA SARAJEVO

Katalog obnove

kulturno-historijskog
i prirodnog naslijeĀa
Kantona Sarajevo

1996-2000.

Ovaj Katalog pregled je obnove kulturno–historijskog
i prirodnog naslijeđa Kantona Sarajevo u periodu od 1996. do 2000. godine,
u onom dijelu koji je pripremio, organizirao i vodio
Kantonalni zavod za zaštitu kulturno–historijskog prirodnog naslijeđa.

Katalog obnove kulturno–historijskog i prirodnog naslijeđa Kantona Sarajevo 1996–2000.

Historija bilježi događaje.

Kulturna baština slika je historije i historijskih događanja.

Kronike bilježe imena graditelja, umjetnika, obnovitelja, darovalaca

Uvod

U različitim historijskim periodima kulturno–historijska i civilizacijska zbivanja Evrope i Bliskog istoka, različitim intenzitetom u različitim periodima, nalazila su svoje odjeke i svoje mjesto na prostoru Sarajeva. Različiti utjecaji ovdje su se susretali i sukobljavali, mirili i preplitali, a velike državotvorne cjeline na ovim prostorima su se sučeljavale i razgraničavale. Od podjele Rimske Imperije na Zapadno i Istočno Rimsko Carstvo, preko barbarskih, bizantskih i franačkih, do ugarskih, osmanlijskih, venecijanskih i habzburških svojatanja i zaposijedanja, ovi su prostori gotovo bez prestanka bili na nečijoj granici, natapani krvlju i dijeljeni oružjem.

Svojevrsno jedinstvo suprotnosti, stvarano i taloženo na marginama antičko–mediteranskih, bizantijskih, osmanlijskih i srednjoevropskih civilizacijskih tokova, najvećim je dijelom sasvim osobena slika preplitanja oprečnih utjecaja. Narodi koji su ovdje živjeli i žive – Bošnjaci, Hrvati, Srbi, Jevreji i drugi – historijski su bili predodređeni da suprotnosti mire i stapaju. Zbog toga je historija Sarajeva ocrtana u vedutama i panoramama grada nebrojenim primjerima i oblicima historijske koegzistencije, svjedočanstvima ko zna koliko kriza i njihovog prevladavanja do zajedništva življenja. Historija grada na raskršću svjetova, kultura i religija potkraj proteklog milenijuma bilježi još jedno u nizu stradanja i uništavanja. Ljudske žrtve i ruševine ljudskog stvaranja iznova potvrđuju smisao opstanka na ovom prostoru. Stoljećima sedimentirane vrijednosti osobene duhovnosti Sarajeva iskazane kroz kulturnu baštinu grada kao svjedočanstvo opstojnosti i stvaralaštva, kao fenomen ljudskog bivstvovanja na ovom prostoru, u ratnom pohodu postaje jednim od osnovnih strateških ciljeva uništenja.

Godine 1996. kada su oružja utihnula i kada je okončana u historiji civilizacije najduža opsada grada, Sarajevo se nad ruševinama svojih simbola po ko zna koji puta suočilo sa pitanjem – da li su istinske vrijednosti ovog grada, toliko puta iznova građene i potvrđivane na zgarištima, i ovoga puta preživjele?

Godine 2000. posljednjih dana milenijuma, sa sigurnošću možemo odgovoriti – fenomen Sarajeva, kao i svi fenomeni ljudskog bivstvovanja, opstaje na samo sebi svojstven način. Historijsko–kulturološka vrijednost ovog grada potvrđuje i jača osnov njegove opstojnosti – njegovu duhovnost, a u procesu obnove učvršćuje kontinuitet njegovog trajanja.

Valida Čelić Čemerlić

Introduction

The grandiose cultural and historical developments influenced by the great civilizations of both Europe and Near East, varying in their intensity in the course of time, have had tremendous impact on the region of Sarajevo. The powers of their time here have clashed, then reconciled, always creating new border lines. From the time of division of the Roman Empire on, the Barbarians, the Hungarians, the Turks, the Venetians and many others made their pretensions on this land thus making it a permanent frontier.

Sometimes they come as conquerors, soaking the soil with blood. The people who have lived or still live here – Bosniacs, Croats, Serbs, Jews and others – are destined to live together, trying to bridge their differences. Over the years many crises were overwhelmed and the communities continued to live together in peace. Towards the end of the last millennium, once again the town experienced the latest of its destructions. The destruction of the values that had been accumulated over the centuries as cultural heritage was pronounced one of the strategic goals of the war.

In 1996, when the war was over, as was the longest siege of any town ever, Sarajevo faced the question – whether or not the real values survived one more time?

In the year 2000 we may say that answer to the question is yes, the town and its traditional values survived. The renovation of town –now in progress– will help preserve them for generations to come.

Valida Čelić Čemerlić

Evidencija, valorizacija, kategorizacija

Registration, valorisation and categorisation

Evidencija, valorizacija i kategorizacija dobara kulturne baštine predstavljaju osnov sagledavanja kako obima, tako i vrijednosti kulturne baštine. Istovremeno, predstavljaju osnov za utvrđivanje načina korišćenja baštine, kao i direktan odraz kulturne baštine na društvenu zajednicu, odnosno odraz zajednice prema dobrima kulturne baštine. Sam proces evidencije, valorizacije i kategorizacije dobara kulturne baštine na prostoru Kantona Sarajevo odvija se u više paralelnih segmenata:

- ♦ Evidentiranje dobara nepokretne baštine
- ♦ Evidentiranje dobara pokretne baštine
- ♦ Izrada evidencionih lista i elaborata za objekte i cjeline graditeljske i prirodne baštine
- ♦ Izrada stručnih mišljenja za kategorizaciju spomenika, te provođenje procedure pravne zaštite kulturne baštine na području Kantona Sarajevo
- ♦ Izrada stručnih mišljenja, izdavanje saglasnosti i rješenja o saglasnosti za intervencije na objektima baštine na području Kantona, a u skladu sa potrebama općina
- ♦ Izdavanje odobrenja za iznošenje u inostranstvo djela savremenog stvaralaštva
- ♦ Izrada elaborata o zaštiti i korišćenju zaštićenih lokaliteta, cjelina ili pojedinačnih dobara baštine u sklopu izrade provedbene planske dokumentacije.

Evidentiranje, valorizacija i kategorizacija dobara kulturne baštine predstavljaju permanentan proces unutar Službe zaštite, te pored primarne uloge – ažurne informacije o stanju pojedinačnih dobara kulturne baštine na području Kantona Sarajevo, imaju dokumentarnu vrijednost u smislu praćenja stanja dobara baštine od momenta formiranja Službe zaštite na prostoru Sarajeva do danas.

Registration, valorisation and categorisation of the cultural heritage values present a perceive fundament scale as well as a cultural heritage values it self. At the same time, they are presenting an establishment base of cultural heritage use, as a direct reflection on public society, on the other words a society reflection to the cultural heritage values.

Process of the cultural heritage registration, valorisation and categorisation in Sarajevo locality proceeding in several parallel segments, as follow:

- ♦ The registration of unmoveable heritage assets.
- ♦ The registration of movable heritage assets.
- ♦ Production of record files, structure elaborates as well, edifice entireties, and natural heritage include.
- ♦ Production of expert opinions for monuments categorisation, as well as legal protection of cultural heritage realisation in Sarajevo region.
- ♦ Production of experts opinions, issue an agreements, and agreements certificates for heritage edifices interventions in Canton locality in district accordance.

Registration, valorisation and categorisation of cultural heritage assets present a permanent process of Protection department. Beside of it primary roll-information updating about the conditions of an individual assets of cultural heritage in canton Sarajevo locality, have a documentary value in a sense of heritage conditions observing from the very first moment of Protection department establishing an till present in Sarajevo locality.

Evidentiranje javnih skulptura i fontana na užem gradskom području

IZRADA: Snježana Mutapčić, dip.hist.umjet.

REALIZACIJA: decembar 1998.

Umjetnost urbanog ambijenta, kao rezultat društvenog i autorskog određenja prema estetici i poetici slobodnog prostora, uz prostorno-plastični i likovni aspekt skulpturalnog oblikovanja javnih površina, čine tematski obuhvat našeg kataloško-topografskog pregleda.

Skulpturalni spomenički fond Sarajeva, po vrstama, možemo grupisati na: sepulkralnu i memorijalnu plastiku, spomen-obilježja, arhitektonsku plastiku, odnosno fasadnu skulpturu, slobodno-stojeće skulpture simboličkog sadržaja ili dekorativnog karaktera, te fontane u čijem su sklopu i pojedine skulpture. Sa ciljem pregleda stanja javnih skulptura i fontana i radi zaštite ove vrste istaknutog spomeničkog fonda, naše poslijeratno rekognosciranje terena rezultiralo je izmjenama i dopunama evidencije u kojoj se nalaze podaci o rasprostranjenosti objekata na deset doratnih gradskih općina i kataloški podaci (naziv, autor, tehnika, materijal i dimenzije, godina nastanka i opis spomenika). Evidencijom je obuhvaćeno ukupno 18 javnih skulptura i 22 fontane.

J. Nježić: Cik zore (fontana), 1984.

Lj. Antunović: Stablo ljubavi, 1976.

F. Kršinić: Djevojka plete kosu, 1924.

Programi, elaborati, studije

Projects, elaborates, studies

Višemilenijumski kontinuitet Sarajeva, od perioda neolita i neolitskih nastambi na zapadu identificiranog kao "Butmirska kultura", preko rimske kolonije "Aqua S...", potom preko formiranja prve definirane urbane jezgre u istočnom dijelu grada tokom XV stoljeća, te zgusnutih historijskih previranja na ovom prostoru u proteklim stoljećima, iza kojih ostaju do danas sačuvani materijalni tragovi i dokazi, čine gotovo cjelokupan prostor Sarajeva zonom kulturne baštine. U tom smislu svaka intervencija u prostoru podrazumijeva i prethodnu valorizaciju tog prostora sa aspekta zaštite i korišćenja dobara kulturne baštine. Programi, elaborati i studije razmatraju konkretne prostorne i ambijentalne cjeline, ansamble ili pak pojedinačne objekte, valorizirajući njihove vrijednosti kao vrijednosti baštine, analiziraju njihovo stanje, te daju mjere korišćenja i održavanja.

Ova vrsta dokumentacije u osnovi tretira:

- ♦ Historijski pregled i prostorni razvoj lokaliteta
- ♦ Istraživanje zatečenog stanja – analiza i valorizacija objekata i prostora
- ♦ Analiza fizičkih struktura i uslovi korišćenja fonda kulturne baštine
- ♦ Inventar pojedinačnih proglašenih i evidentiranih spomenika kulturne baštine
- ♦ Analiza prirodne baštine
- ♦ Mjere zaštite pojedinačnih objekata ili cjeline
- ♦ Način korišćenja/ održivost pojedinačnih objekata ili cjelina u kategoriji kulturne baštine.

In several millennium continuity of Sarajevo, from a period of Neolithic-period and Neolithic settlements on western culture identified as a " Butmir culture ", through Roman's colony " Aqua s"... Than further, through establishing a first defined urban nucleus in eastern part of the city during the 15 century, as well as a condense historical fermentation in this region for the past few centuries makes whole Sarajevo region a region of cultural heritage including a material remains and historical evidences.

From the aspect of protection and cultural heritage assets use, in that sense each intervention considers a former space valorisation.

Projects, elaborates and studies consider an entireties including a specific spatial and ambience entireties as well as assemblies or an individual edifices.

By valorisation of projects, elaborates and studies, values in sense of heritage values, they analysing their condition, and in that way they determining a measures of their use and maintenance.

In base, this record category considers as follow:

- ♦ Historical review and locality spatial expand.
- ♦ Present state researching which includes edifices and a space valorisation.
- ♦ Review of physical structure and condition of cultural heritage fund usage.
- ♦ The inventory of proclaimed and registered monuments of the cultural heritage.
- ♦ Natural heritage review.
- ♦ Taking steps of protection of particular edifices or entireties.
- ♦ Way of utilisation / Viability of particular edifices and cultural heritage.

Separat zaštite kulturno–historijskog i prirodnog naslijeđa za Centralnu gradsku jezgru Sarajeva

VODITELJ: Dženana Gološ, dipl.ing.arh.

SARADNICI: Sektor za zaštitu baštine

IZRADA: februar 1998.

Historijskom jezgrom Grada do sada je smatrano područje Stare sarajevske čaršije, za koju je 70–tih godina izrađen Regulacioni plan. Analiza tog plana, provedena 1985. godine, i tim povodom održani naučni skup, pokazali su neophodnost proširenja obuhvata gradske jezgre. Ovim separatom daju se prijedlozi novih granica historijske jezre Sarajeva, historijskog tkiva Grada i centralne urbane zone. Obzirom da je separat rađen u vrlo kratkom roku (mjesec dana), njegov temeljni dio zasniva se na evidenciji kulturno–historijskog i prirodnog naslijeđa. Njime se, također, ukazuje na potrebu izrade detaljne studije centralnog gradskog jezgra, kao osnovu izrade urbanističkih projekata i konačno, stvaranja boljih uslova života i rada, uz očuvanje kulturno–historijskih, ambijentalnih i prirodnih vrijednosti gradske jezgre. Ovim separatom je, po prvi put, sačinjena cjelovita evidencija graditeljskog naslijeđa međuratnog perioda ovog područja.

Analizirana su sljedeće specifične oblasti zaštite kulturno–historijskog naslijeđa:

- ◆ Istraživanje postojećeg stanja
- ◆ Obrada graditeljskog naslijeđa
- ◆ Historijski pregled
- ◆ Prostorni razvoj historijskog područja
- ◆ Analiza objekata i prostora
- ◆ Analiza fizičkih struktura, stanje očuvanosti i uslovi korištenja
- ◆ Inventar pojedinačnih proglašanih i evidentiranih spomenika graditeljskog naslijeđa
- ◆ Analiza hortikulture
- ◆ Analiza ugroženosti od ratnih razaranja
- ◆ Pravna analiza
- ◆ Pravni status historijskog jezgra i historijskog područja
- ◆ Definiranje uloge historijske jezgre u širem prostoru Kantona Sarajevo, odnosno BiH

Separat zaštite kulturno–historijskog i prirodnog naslijeđa za Regulatorni plan "Lijeva obala Miljacke–Bistrik "

KOORDINATOR PROJEKTA: Sanda Pudarić, dipl.ing.arh.

RUKOVODILAC PROJEKTA: Amira Arnautović, dipl.ing.arh., Zaila Uzunović dipl.ing.arh.

RADNI TIM: Sektor za zaštitu baštine

SARADNICI: studenti arhitektonskog fakulteta u Sarajevu:

Marina Šimić, Ognjen Toholj, Samir Solaković, Goran Budimir

REALIZACIJA: april 1999.

Kroz pojam planiranja, posebno urbanističkog, podrazumjeva se koordinacija najšireg kruga stručnjaka i ostalih učesnika radi izrade kvalitetne planske dokumentacije. Zaštita kulturno–historijskog i prirodnog naslijeđa jedan je od osnovnih elemenata koji je odredio pristup izradi Regulatornog plana, obzirom na trajanje razvoja urbanog područja Bistrika, kao i koncentraciju velikog broja objekata graditeljskog naslijeđa, te elemenata prirodnog naslijeđa.

Separatom zaštite kulturno–historijskih, arhitektonsko–urbanističkih i ambijentalnih vrijednosti urbanističke cjeline "Lijeva obala Miljacke–Bistrik", nastojao se kvalitetno regulisati segment planske dokumentacije koji se bazira na specifičnosti i kvalitetu kulturnog, arhitektonsko–urbanističkog i prirodnog naslijeđa ovog područja, odnosno, nastojalo se dati osnov za nivo intervencije na objektima i ambijentalnim cjelinama kulturno–historijskog i prirodnog značaja kroz valorizaciju spomeničkih, ambijentalnih, dokumentarnih, urbanističkih i prirodnih vrijednosti.

Bistrik, stare razglednice s početka XX st.

CILJEVI IZRADE SEPARATA:

- ♦ utvrđivanje postojećeg stanja u pogledu obima, vrste, kvaliteta i stepena očuvanosti graditeljskog (kulturno–historijskog) i prirodnog naslijeđa na području dijela Bistrika
- ♦ utvrđivanje urbanističkih karakteristika ove cjeline kao što su fizičke i prirodne osobine, prostorna kompozicija, funkcione zone, urbana oprema, prostorni akcenti, ambijentalne osobnosti itd.
- ♦ utvrđivanje arhitektonske tipologije građevina i načina izgradnje
- ♦ utvrđivanje uzroka devastacije graditeljskog naslijeđa i vrijednosti ambijentalne cjeline
- ♦ valorizacija arhitekture i urbanizma na pomenutom dijelu Bistrika
- ♦ izrada zoning–plana arhitektonsko–urbanističkih intervencija
- ♦ izrada preporuka za izradu tehničkih uslova za izgradnju, odnosno, uspostavljanje strukturalnih odnosa koji će očuvati prostorno–plastične vrijednosti cjeline

Stambena zgrada Mehmedbega Fadilpašića,
Ul. Franjevačka 2

Separat zaštite kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa za Regulacioni plan "Centar Novo Sarajevo"

IZRADA: Sanda Pudarić, dipl.ing.arh.

REALIZACIJA: 2000.

Regulacioni plan "Centar Novo Sarajevo" obuhvatio je područje od korita Miljacke na jugu, Marka Marulića i Krupske ulice na sjeveru, Hamdije Čemerlića na istoku, dok je zapadna granica povučena zapadno od objekta Velepekare u osovini tramvajske okretnice na Čengić-vili. U ovom izuzetno velikom obuhvatu našli su se objekti i grupacije koje imaju arhitektonsku, ambijentalnu i dokumentarnu vrijednost, te se kroz ovaj separat ukazalo na njihov značaj, potrebu zaštite i očuvanja, i date sugestije za intervencije na objektima i u prostoru.

Za svaki od evidentiranih objekata i cjelina kulturno-historijskog značaja potrebno je, pored Regulacionog plana, izraditi pojedinačne projekte sanacije, rekonstrukcije, revitalizacije, adaptacije i eventualno dogradnje, kao prateći dokument regulacionog plana koji se odnosi na zaštitu kulturno-historijskih vrijednosti prostora. Ovim projektima bi, obzirom na veličinu prostora i broj i značaj objekata kulturno-historijskog značaja, morala prethoditi izrada urbanističkih projekata za pojedinačne urbane cjeline.

Separat zaštite za regulacioni plan "Sarajevogas-Bosnalijek"

AUTOR: Lidvina Šimić, dipl.ing.arh

REALIZACIJA: juli 2000.

Za regulacioni plan "Sarajevogas - Bosnalijek" Zavod je u julu 2000.god. uradio valorizaciju za objekte kulturno-historijskog naslijeđa. U okviru ovog obuhvata locirani su objekti vojne industrije pirotehničkih sredstava, skromne arhitektonske vrijednosti, iz austro-ugarskog perioda. Dat je opis sadašnjeg stanja te prijedlog zadržavanja, prijedlog namjene i čuvanje od demolicije ovih objekata.

Iz Separata zaštite "Centar Novo Sarajevo"

Separat zaštite kulturno–historijskog naslijeđa za Regulacioni plan "Paromlinska"

IZRADA SEPARATA: Sanda Pudarić, dipl.ing.arh.

REALIZACIJA: 2000.

Regulacioni plan "Paromlinska" pokriva područje oivičeno ulicama Marka Marulića i Krupska na jugu, željezničkom prugom i Drinskom ulicom na sjeveru, zapadno ga tangira objekat nekadašnje škole "Blagoje Parović" i na istoku Ulica Hamdije Ćemerlića. Ova prostorna cjelina direktno je vezana za područje pokriveno Regulacionim planom "Centar Novo Sarajevo", južno od ulica Marka Marulića i Krupske prema Miljacki.

Separatom zaštite se ukazuje na vrijednosti pojedinačnih objekata i cjelina kulturno–historijskog značaja i daju smjernice za buduće intervencije u prostoru, koje bi trebale da obezbijede njihovu zaštitu i usmjere savremenu gradnju u pravcu koji neće narušiti zatečene vrijednosti ambijenta.

Elementi zaštite kulturno–historijskog naslijeđa – Prilog Regulacionom planu "Alipašin most VII"

IZRADA: Zaila Uzunović, dipl.ing.arh.

REALIZACIJA: 2000.

Prostorni obuhvat Regulacionog plana "Alipašin most VII" oivičen je ulicama Meše Selimovića na jugu, Alije Kučukalića na istoku, te ulicom Velikih drveta na jugu. Sjeverozapadna granica prostornog obuhvata jednim dijelom dotiče željezničku prugu i kompleks "Centrotrans". Program zaštite kulturno–historijskog i prirodnog naslijeđa izrađen je 1999. godine, u cilju evidentiranja postojećeg stanja objekata i cjelina kulturno–historijskog zanačaja, valorizacije njihove vrijednosti i na osnovu istih davanja smjernica za buduće urbanističke i graditeljske intervencije, koje će zatečene vrijednosti zaštititi u smislu zadržavanja postojećeg stanja ili iznalaženja pozitivnih savremenih rješenja.

Detalj fasade stambene kuće u Paromlinskoj

Tvornica preparata za higijenu "Astra"
u ul. Džemala Bijedića br.127

Vila u ulici Džemala Bijedića br.122

Separat zaštite za Urbanistički projekat "Hotel Evropa"

AUTOR: Sanda Pudarić, dipl.ing.arh.

IZRADA SEPARATA: august 1998.

Separat sadrži:

- ◆ Kulturno–historijski i urbani razvoj lokacije
- ◆ Analizu i valorizaciju pojedinačnih objekata
- ◆ Sintezu arheoloških istraživanja ostataka Tašlihana
- ◆ Prijedlog mjera zaštite i mogućnosti budućih intervencija u prostoru
- ◆ Grafičke priloge
- ◆ Fotografije sadašnjeg stanja
- ◆ Popis literature
- ◆ Elemente rekonstrukcije Tašlihana (grafički i tekstualni prilog)

Kroz Separat zaštite za Urbanistički projekat "Hotel Evropa" analizirano je područje markirano ulicama Ferhadija, Gazi Husrevbegova, Zelenih beretki i Vladislava Skarića. Evidencija i valorizacija pojedinačnih objekata pokazala je koncentraciju visoke ambijentalne i arhitektonske vrijednosti na ovom relativno malom isječku centralne gradske zone, sa objektima građenim od tursko-osmanskog, preko austro–ugarskog, do međuratnog i poslijeratnog perioda. Poseban akcent ovog urbanističkog projekta predstavlja lokacija hotela Evropa, koja predstavlja svojevrsan projektantski izazov, obzirom da je sam Hotel pretrpio znatna ratna razaranja, da je njegova austro–ugarska osnova dograđivana poslije II svjetskog rata, te da se njegova bašta nalazi na ostacima Tašlihana, te su, kao prethodnica planiranju, izvršena i arheološka iskopavanja i istraživanja ovog lokaliteta.

Hotel "Evropa", 1882. godine

Separat zaštite za Urbanistički projekat "Kvadrant 12"

UČESNICI U IZRADI SEPARATA: Sanda Pudarić, dipl.ing.arh, saradnik Zavoda,
Lidvina Šimić, dipl.ing.arh, saradnik Zavoda,
Renan Hidović, dipl.ing.arh., vanjski saradnik

NARUČILAC I SREDSTVA: Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo

IZRADA SEPARATA: 1998.

Obuhvat separata diktiran je Urbanističkim projektom "Kvadrant 12", koji obuhvata ulice: Kaptol, Mula Mustafe Bašeskije, Petrakijina (južni pravac) i ravno po katastarskim česticama zaključno sa objektom u ulici Kaptol 16;

Sadržaj separata:

- ♦ Kulturno–historijski i urbani razvoj lokacije
- ♦ Analiza i valorizacija pojedinačnih objekata
- ♦ Prijedlog mjera zaštite i mogućnosti budućih intervencija u prostoru
- ♦ Grafički prilozi i fotografije iz austro–ugarskog perioda
- ♦ Fotografije sadašnjeg stanja

S A D R Ź A J

<u>UVODNI TEKST</u>	
Uvod	2
Domen djelovanja	4
<u>SPOMENIČKI FOND</u>	
Ocjena stanja spomeničkog fonda Sarajeva nakon rata 1996/2000.	5
<u>AKTIVNOSTI NA ZAŠTITI</u>	
Evidencija, valorizacija, kategorizacija	25
Programi, elaborati, studije	39
Projektna dokumentacija	65
Radovi na spomenicima	71
Arheologija	
Sakralni objekti	
Koloristička obrada fasada	
Stambeni, javni, fortifikacioni, privredni i ostali spomenici	
Spomenici prirode	
Informativno-dokumentaciona djelatnost	127
Pravni aspekti zaštite kulturno-historijske baštine	135
Popularizacija kulturne baštine	137
<u>STRATEGIJA BUDUĆEG RADA I RAZVOJA</u>	<u>144</u>

Izdavač:
Kantonalni zavod za zaštitu
kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo

Za izdavača:
Valida Čelić-Ćemerlić, dipl.ing.arh.

Urednik:
Sanda Pudarić

Priprema i obrada materijala:
Dokumentacioni centar Zavoda

Fotografije:
Fototeka Kantonalnog zavoda za zaštitu
kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo
Fahrudin Logo
Miroslav Prstojević: Zaboravljeno Sarajevo, Sarajevo, 1992.

Autori tekstova: saradnici Zavoda

Prevod: Iris Boroša

Design: M&E Ćesović

DTP: Arch Design; Fotoliti: B Concept; Štampa: ABC Fabulas; Tiraž: 500 kom.